Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

HE 141/2022 jätelain muuttamisesta

YmV 26.10.2022
Jussi Kauppila, YM

Muovia sisältävien kalastusvälineiden tuottajavastuu

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

SUP-direktiivin 8 artikla edellyttää tuottajavastuuta

- Jäsenvaltion on pantava täytäntöön tuottajavastuujärjestelmä kalastusvälineiden osalta (8 artikla)
- Tuottajavastuu voidaan panna täytäntöön lainsäädännöllä tai vapaaehtoisella sopimuksella (Green Deal) viranomaisten ja tuottajien välillä (17 artikla).
- Kuitenkin myös sopimuksessa on direktiivin mukaan oltava tuottajavastuun peruselementit (ks. HE s. 58).
- Johtopäätös: lainsäädäntöön perustuva tuottajavastuu on helpoin tapa hoitaa direktiivin velvoite. Green Deal ja vapaaehtoisuus johtaisivat siihen, että muutamat tuottajat hoitavat kaikkien vastuut. Ei täyttäisi direktiivin velvoitetta.

Muovia sisältävät kalastusvälineet tuottajavastuun piiriin

- Kalastusvälineiden tuottajalle (tuotteen valmistaja tai maahantuoja) vastuu markkinoille saattamiensa muovia sisältävien kalastusvälineiden jätehuollon järjestämisestä ja tästä aiheutuvista kustannuksista
- Voimaan 1.1.2025 (jätehuolto oltava järjestettynä)
- Aiemmin tuottajavastuun piirissä: pakkaukset, SER, paristot ja akut, ajoneuvot, renkaat, keräyspaperi

Tuottajavastuun soveltaminen (1)

Kaikki muovia sisältävät kalastusvälineet = ”esinettä tai laitteen osaa, jota käytetään kalastuksessa tai vesiviljelyssä elollisten luonnonvarojen pyyntiin tai kasvattamiseen tai joka kelluu veden pinnalla ja jolla pyritään houkuttelemaan ja pyytämään tai kasvattamaan vesien elollisia luonnonvaroja, pois lukien kalastusvälineeseen kuuluvat sähkö- ja elektroniikkalaitteet”

- Direktiivi ei rajaa ulos mitään (muovia sisältävää) kalastusvälinetyyppiä
- Maalatut, lakatut tai liimatut puu- tai metallivieheet eivät kuulu (ei katsota muovituotteiksi)

Kalastusvälinejäte = kalastusvälinettä tai sen osaa, joka on 5 §:ssä tarkoitettua jätettä;

- Mukaan lukien hylätyt ja kadonneet kalastusvälineet ja niiden osat
- Ei kuitenkaan esimerkiksi mehukatit yms, joita ei valmistettu kalastusvälineiksi

Tuottajavastuun soveltaminen (2)

HE: sovelletaan sekä merellä että sisävesillä käytettäviin kalastusvälineisiin, kun direktiivi edellyttää vain merialueilla soveltamista.

Myös esim. Ruotsissa sovelletaan sekä merellä että sisävesillä käytettäviin.

Perustelut laajennukselle:

- Sääntelykustannukset: rajaaminen merialueilla käytettäviin välineisiin tuottaisi todennäköisesti suuremmat kustannukset kuin mitä ulosrajauksella säästettäisiin
  - Miten toteutettaisiin merellä ja sisävesillä käytettävien välineiden erottelu myyntivaiheessa?
  - Entä palautettaessa jätehuoltoon?
- Kuluttajien yhdenvertaisuus: Suomessa on paljon sisävesiä ja kalastusvälineitä käytetään sisävesillä yhtä paljon tai enemmän kuin merellä.

Tuottajayhteisö (JL 62 §)

- Tuottajan liityttävä tuottajayhteisöön tai perustettava sellainen yhdessä muiden kanssa.
- Kalastusvälineiden tuottajayhteisön on katettava kaikki kalastusvälineet.
  - Pyritään ohjaamaan tuottajayhteisörakennetta mahdollisimman kustannus-tehokkaaksi. Ei kuitenkaan estä useamman kuin yhden tuottajayhteisön perustamista.
  - Jokainen tuottaja maksaa tuottajayhteisössä vain omien tuotteidensa jätehuollon kustannukset.
  - Huom! Hakemus tuottajayhteisön rekisteröimiseksi tehtävä vuoden 2023 loppuun mennessä.

Kalastusvälineiden keräys (1)

- VNA muovia sisältävistä kalastusvälineistä
- ”Yleiset” vaatimukset, jotka kaikkien kalastusvälineiden vastaanoton on täytettävä (perustuvat jätelain 49 §:ään)
  1) jätteen toimittaminen vastaanottopaikkaan on maksutonta ja vaivatonta
  2) vastaanottopaikkoja on syntyvän kalastusvälinejätteen määrä huomioon ottaen alueittain tasapuolisesti koko maassa

Kalastusvälineiden keräys (2)

1. **Seisovat pyydykset, ml. nuotat ja troolit sekä näiden pyydysten yhteydessä käytettävät köydet ja kohot yms.**
   - Vähintään 150 keräyspistettä
   - Voidaan korvata siirrettävällä vastaanottopaikalla, noutopalvelulla tai muulla vastaavalla keräysjärjestelyllä
2. **Heittokalastusvälineet (ml. siimat, kohot, pilkit)**
   - siirrettävä vastaanottopaikka, noutopalvelu tai muu toimiva keräysjärjestely
   - voidaan kohdistaa erikseen ja erilaisena uudelleenkäytettäville, kierrätettäville ja ympäristöhaittoja aiheuttaville kalastusvälineille
   - kausiluonteisuus ok
3. **Vesiviljelyvälineet**
   - Mahdollista hoitaa tuottajan ja tuotteen ostajan kesken, koska rajoitettu ostajajoukko.

Kalastusvälinejätteen keräystavoite

- Direktiivin (8 art. 8 kohta) mukaan jäsenmaan tulee asettaa keräystavoite kierrätystä varten
- Ruotsi: 20 painoprosenttia vuosittain markkinoille saatetusta määrästä vuodesta 2027 alkaen
- Suomen asetusluonnos
  - tuottajien on yhdessä huolehdittava siitä, että muovia sisältävää kalastusvälinejätettä erilliskerätään kierrätystä varten vähintään määrä, joka vastaa 10 painoprosenttia tuottajien vuosittain markkinoille saattamien muovia sisältävien kalastusvälineiden määrästä.
- HUOM! Kyseessä kansallinen kokonaiskeräystavoite, joka tarkistetaan kun on saatu kokemuksia keräyksestä ja tietoa markkinoille saatettujen kalastusvälineiden määristä.

Kustannukset tuottajille tulevat pääosin keräyksestä

- Keräyksen ja kuljetuksen järjestämiskustannukset
  - Kiinteiden pyydysten keräys (150 pistettä) 79 500 – 177 000
  - Heittokalastusvälineiden keräys määritelty niin joustavaksi, että kustannuksia mahdoton arvioida
- Lisäksi tuottajayhteisön perustamisesta ja toiminnasta aiheutuvat kustannukset
- Maksut jakautuvat tuottajan markkinaosuuden perusteella: valmistelussa tunnistettuja tuottajia 70-80, lisää löytyy kun toimeenpano ja valvonta etenee.

Kiitos!

Ympäristöministeriö
sirje.sten@gov.fi
jussi.kauppila@gov.fi
tarja-riitta.blauberg@gov.fi
tuuli.oikarinen@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment